

ՀԿԴ/0081/02/22

ԵԴ/64030/02/22

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ**

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

23 դեկտեմբերի 2022 թվական

ք. Երևան

ուսումնասիրելով ըստ հայցի՝ «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերության ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության և ՀՀ առողջապահության նախարարության՝ ՀՀ առողջապահության նախարարության գլխավոր քարտուղարի՝ 2022 թվականի հոկտեմբերի 17-ի հրամանն անվավեր ճանաչելու և ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերությանը գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակից դուրս բերելուն պարտավորեցնելու պահանջների մասին թիվ ՀԿԴ/0081/02/22 (ԵԴ/64030/02/22) քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի դեկտեմբերի 15-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Յ Ի

Գործի դատավարական նախապատմությունը.

1. «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերությունը (այսուհետ՝ նաև՝ Հայցվոր) 2022 թվականի դեկտեմբերի 7-ին հայցադիմում է ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ ՀՀ առողջապահության նախարարության և ՀՀ ֆինանսների նախարարության (այսուհետ՝ նաև՝ Պատասխանողներ)՝ պահանջելով անվավեր ճանաչել ՀՀ առողջապահության նախարարության գլխավոր քարտուղարի՝ 2022 թվականի հոկտեմբերի 17-ի հրամանը և պարտավորեցնել ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերությանը դուրս բերել գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակից:

2. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի դեկտեմբերի 9-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործը հաճավել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

3. 2022 թվականի դեկտեմբերի 12-ին թիվ ԵԴ/64030/02/22 քաղաքացիական գործը ստացվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, որին շնորհվել է ՀԿԴ/0081/02/22 համարը:

Հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի դեկտեմբերի 15-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին:

4. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2022 թվականի դեկտեմբերի 19-ին:

Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

5. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 19-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի դեկտեմբերի 9-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան՝ այն պատճառաբանությամբ, որ «[Ու]սումնասիրելով թիվ

ԵԳ/64030/02/22 գործով ներկայացված պահանջը, Դատարանն արձանագրում է, որ այն իրենից ներկայացնում է ՀՀ ԱԵ ԷԱՃԱՊՁԲ-2023/8» ծածկագրով գնման ընթացակարգի մասնակցին գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում ներառելու մասին ՀՀ առողջապահության նախարարության գլխավոր քարտուղարի 2022 թվականի հոկտեմբերի 17-ի թիվ N 4854-Ա հրամանը անվավեր ճանաչելու և ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը պարտավորեցնելու, որ «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերությանը գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակից դուրս բերելու մասին պահանջներ, իսկ գործով պարասխանող հանդիսանում են ՀՀ առողջապահության նախարարությունը և ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը, որպիսի պայմաններում, Դատարանը գտնում է, որ սույն գործով ներկայացված պահանջի քննությունն անխուսափելիորեն առնչվում է Հայաստանի Հանրապետության շահերին, ուստի Դատարանը գտնում է, որ (...) սահմանված կարգավորումների հիմքով թիվ ԵԳ/64030/02/22 քաղաքացիական գործը պետք է հանձնել հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը»¹:

6. Հղում կատարելով ՀՀ Սահմանադրության 176-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 50-րդ հոդվածի 1-ին մասին, «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասին և 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի դեկտեմբերի 15-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով հետևյալը. «[Ի]րավարանական անձը դատարանում հանդես է գալիս իր անունից: Հերևաբար վերջինս ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի իմաստով հայց չի ներկայացնում պետության շահերի պաշտպանության համար: (...)

Դատարանն արձանագրում է, որ պետական մարմինների կողմից պետության շահերի պաշտպանության հայցով դատարան դիմելու՝ վերոնշյալ հոդվածով

¹ Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 1, թերթեր 1-2:

նախատեսված հնարավորությունը ավելի նեղ բնույթ ունի, քանի որ ներառում է բացառապես փոխյալ մարմնի լիազորության շրջանակներում և փոխյալ մարմնի իրավունքների և շահերի պաշտպանության նպատակով ներկայացված հայցերի հիման վրա հարուցված քաղաքացիական գործերը: Յուրաքանչյուր պետական մարմին, դատարան հայց հարուցելով, թեպետ ներկայացնում է Հայաստանի Հանրապետությունը, այդուհանդերձ, նպատակ է հետապնդում պաշտպանելու այդ կառույցի շահերը և ոչ թե հավաքական պետության շահը: Ինչ վերաբերում է դատախազությանը, ապա վերջինիս՝ հայց հարուցելու լիազորությունը սահմանափակված է բացառապես պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությամբ, ընդ որում բացառիկ դեպքերում, որպիսիք սահմանված են «Դատախազության մասին» օրենքով: Սրանով շեղադրվում է, որ Դատախազությունը չի ներկայացնում այս կամ այն նախարարության կամ այլ պետական մարմնի «նեղ» շահը, այլ ներկայացնում է հավաքական պետության շահը: Եվ հենց այս բացառիկ լիազորությունների իրականացման համարեքսպում սրեղծվել է հակակոռուպցիոն դատարանը:

(...) [Պ]ետության գույքային կամ ոչ գույքային շահերին առնչվող քաղաքացիական գործը ենթակա է քննության հակակոռուպցիոն դատարանում՝ հետևյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության պարագայում.

1. առկա է պետության գույքային կամ ոչ գույքային շահի պաշտպանության հայց,
2. հայցը հարուցվել է պարզաձև սուբյեկտի՝ ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից:

Ելնելով վերոշարադրյալից՝ Դատարանը գալիս է այն եզրահանգման, որ թիվ ՀԿԴ/0081/02/22 գործը ենթակա չէ քննության հակակոռուպցիոն դատարանում²:

Վճռաբեկ դատարանի նախագահի պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

7. Սույն գործով Վճռաբեկ դատարանի նախագահի առջև բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. հիմնավոր՞ է արդյոք ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հերկությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0081/02/22 (ԵԴ/64030/02/22) քաղաքացիական գործը՝ ըստ հայցի «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերության ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության և ՀՀ առողջապահության նախարարության՝ գնման ընթացակարգի մասնակցին գնումների

² Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 2, թերթեր 3-10:

գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակում ներառելու մասին ՀՀ առողջապահության նախարարության գլխավոր քարտուղարի հրամանն անվավեր ճանաչելու և ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերությանը գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակից դուրս բերելուն պարտավորեցնելու պահանջների մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին արջանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

8. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ «Մասնագիրացված դատարաններն են՝ (...) հակակոռուպցիոն դատարանը»:

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «Հակակոռուպցիոն դատարանին են ենթակա (...) քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (...):»:

9. Սույն որոշման նախորդ կետում վկայակոչված իրավական նորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա քաղաքացիական գործերն են՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը: Նշվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանն է վերապահել ոչ թե այն գործերը, որոնք **առնչվում են պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին**, այլ այն հայցերով գործերը, որոնք **ուղղված են այդ շահերի պաշտպանությանը**: Այսինքն՝ հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայական իրավագործությունը սահմանափակված է **պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի** քննությամբ: Հարկ է նաև նշել, որ այս մոտեցումը բխում է 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի ընդունման հիմնավորումներից, համաձայն որոնց, օրենսդիրը

հակակոռուպցիոն դատարանին օժտել է մասնագիտացված դատարանի կարգավիճակով և ըստ այդմ՝ նախատեսել այդ դատարանի քննությանը ենթակա քաղաքացիաիրավական վեճերի սահմանափակ շրջանակ³:

Բացի այդ, նույն օրենքի հիմնավորումներից հետևում է, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի դատավորների թվակազմը սահմանելիս (5 դատավոր), հիմք են ընդունվել ՀՀ գլխավոր դատախազության ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերով վարչության կողմից կատարված ուսումնասիրությունների և դատախազների կողմից դատարաններ ներկայացված՝ պետական շահերի պաշտպանության հայցերի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները: Նշվածը հիմք է տալիս հետևություն անելու, որ օրենսդրի նպատակն է եղել **հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանը վերապահել պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի քննությունը, որոնք ներկայացվել են ՀՀ դատախազության կողմից⁴:**

10. Սույն քաղաքացիական գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերությունը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան է ներկայացրել հայց ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության և ՀՀ առողջապահության նախարարության՝ ՀՀ առողջապահության նախարարության գլխավոր քարտուղարի հրամանն անվավեր ճանաչելու և ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերությանը գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակից դուրս բերելուն պարտավորեցնելու պահանջների մասին⁵,

- հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 19-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ

³ Տե՛ս 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի հիմնավորումները՝ ՀՀ Ազգային ժողովի պաշտոնական կայքէջում հետևյալ հղմամբ՝ http://www.parliament.am/draftreading_docs/7/K-785_DR2.pdf

⁴ Տե՛ս նույն տեղում:

⁵ Տե՛ս սույն դրոշման 1-ին կետը:

քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի դեկտեմբերի 9-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարան այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով պատասխանող հանդիսանում են ՀՀ առողջապահության նախարարությունը և ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը, որպիսի պայմաններում ներկայացված պահանջի քննությունն անխուսափելիորեն առնչվում է Հայաստանի Հանրապետության շահերին, ուստի ներկայացված հայցի քննությունը ենթակա է հակակոռուպցիոն դատարանին⁶,

- հղում կատարելով ՀՀ Սահմանադրության 176-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 50-րդ հոդվածի 1-ին մասին, «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասին և 29-րդ հոդվածի 1-ին մասին 1-ին կետին՝ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի դեկտեմբերի 15-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին՝ նշելով, որ սույն գործով հայց է ներկայացրել իրավաբանական անձը, որը պետության շահերի պաշտպանության հայց չի կարող ներկայացնել: Բացի այդ, հակակոռուպցիոն դատարանն արձանագրել է, որ պետության գույքային կամ ոչ գույքային շահերին առնչվող քաղաքացիական գործը ենթակա է քննության հակակոռուպցիոն դատարանում՝ հետևյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության պարագայում՝ ա) առկա է պետության գույքային կամ ոչ գույքային շահի պաշտպանության հայց, բ) հայցը հարուցվել է պատշաճ սուբյեկտի՝ ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից, հետևաբար, թիվ ՀԿԴ/0081/02/22 գործը ենթակա չէ քննության հակակոռուպցիոն դատարանում⁷:

11. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 8-9-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ հարկ է նկատել, որ սույն գործով Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան հայց է ներկայացվել «Թեոֆարմա

⁶ Տե՛ս սույն որոշման 5-րդ կետը:

⁷ Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

Իմպորտ» ՍՊ ընկերության կողմից, ընդ որում՝ այն ներկայացվել է ՀՀ առողջապահության նախարարության գլխավոր քարտուղարի՝ 2022 թվականի հոկտեմբերի 17-ի հրամանն անվավեր ճանաչելու և ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերությանը գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակից դուրս բերելուն պարտավորեցնելու պահանջներով: Այսինքն՝ հայցադիմումի առարկան են կազմում ՀՀ առողջապահության նախարարության գլխավոր քարտուղարի հրամանն անվավեր ճանաչելու և գնման ընթացակարգի մասնակցին գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակից դուրս բերելուն պարտավորեցնելու պահանջները, որոնք թեև կարող են նաև առնչվել պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին, սակայն ուղղակիորեն միտված չեն այդ շահերի պաշտպանությանը: Այլ կերպ, հայցի առարկան չի հետապնդում հանրային շահի պաշտպանության նպատակ, որն օրենսդրի կողմից նախատեսվել է որպես ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի կողմից գործերի քննության նախապայման:

12. Վերը շարադրվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0081/02/22 (ԵԴ/64030/02/22) քաղաքացիական գործը՝ ըստ հայցի «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերության ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության և ՀՀ առողջապահության նախարարության՝ ՀՀ առողջապահության նախարարության գլխավոր քարտուղարի հրամանն անվավեր ճանաչելու և ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերությանը գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակից դուրս բերելուն պարտավորեցնելու պահանջների մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, հիմնավոր է:

13. Վերոգրյալի հիման վրա, գտնում են, «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերության հայցի հիման վրա հարուցված թիվ ՀԿԴ/0081/02/22 (ԵԴ/64030/02/22) քաղաքացիական գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

թիվ ՀԿԴ/0081/02/22 (ԵԴ/64030/02/22) քաղաքացիական գործն ըստ հայցի՝ «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերության ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության և ՀՀ առողջապահության նախարարության՝ ՀՀ առողջապահության նախարարության գլխավոր քարտուղարի՝ 2022 թվականի հոկտեմբերի 17-ի հրամանն անվավեր ճանաչելու և ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը «Թեոֆարմա Իմպորտ» ՍՊ ընկերությանը գնումների գործընթացին մասնակցելու իրավունք չունեցող մասնակիցների ցուցակից դուրս բերելուն պարտավորեցնելու պահանջների մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ